

Onsdagen den 23 april

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

§ 1 Fredagen den 16 maj

ANDRE VICE TALMANNEN:

Med ändring av den preliminära tidsplanen inställs det arbetsplenium som utsatts till fredagen den 16 maj 1980.

§ 2 Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m. (forts.)

Fortsattes överläggningen om kulturutskottets betänkande 1979/80:28.

BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Skadorna av alkohol-, tobaks- och narkotikabruk tar i anspråk en mycket stor del av den samlade hälso- och sjukvårdens resurser. Ett speciellt problem därvidlag är det bruk och missbruk som förekommer bland de unga. Tobaksrökning kan när det gäller de unga i en del fall vara inkörsporten till haschrökning och därmed till framtida narkotikamissbruk.

Vi måste nu – i ett läge där landstingen blir alltmer ekonomiskt pressade, och också av rent mänskliga skäl – lägga om kursen så att det blir mer av förebyggande verksamhet, något som landstingen helt och hållet är inne på. I hälso- och sjukvårdsutredningen, som är avlämnad till hälsoministern, framhålls också detta mycket kraftigt. Det är helt enkelt så att det i fråga om de här problemen är bättre att stämma i bäcken än i ån.

Jag har därför motionerat om att VISIR:s ungdomsförbund, som gör ett mycket bra arbete bland ungdomen när det gäller att minska bruket av tobak, skall komma i åtnjutande av statligt bidrag. Om VISIR får ökade ekonomiska resurser, så kommer det också att kunna göra ett allt bättre jobb.

Jag vill med detta yrka bifall till min motion och därmed till den reservation som avgivits i ärendet.

Onsdagen den
23 april 1980

Fredagen den 16
maj

Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m.

Onsdagen den
23 april 1980

Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m.

ANNA ELIASSON (c):

Herr talman! Jag kan instämma i det mesta som sagts tidigare i diskussionen om det här ärendet när det gäller betydelsen av ungdomsorganisationernas verksamhet och av annat organisationsarbete och också i det som Börje Hörnlund nyss tog upp om vikten av ökade insatser för att bekämpa de skadeverkningar som bruket av alkohol, narkotika och tobak för med sig.

Vad först gäller statligt bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner har detta varit en återkommande fråga här i riksdagen. Som Catarina Rönnung påpekade har det inte tidigare rått någon åsiktsskillnad i sak mellan utskottsmajoritet och reservanter när det gäller den positiva synen på ungdomsorganisationernas verksamhet. Det gör det inte heller i år.

För tredje gången i ordningen föreslås i motioner från socialdemokraterna och från vänsterpartiet kommunisterna att det särskilda bidrag som utgick till kommunerna för allmän fritidsverksamhet under budgetåret 1977/78 skall återinföras. Som motiv för att bidraget togs bort budgetåret 1978/79 anfördes dels att en förstärkning av stödet till ungdomsorganisationerna skulle äga rum, dels att statsbidraget till grundskolan lagts om. En majoritet i riksdagen anslöt sig till regeringens uppfattning att bidraget borde slopas. En majoritet i riksdagen har också därefter avvisat motionskrav om att bidraget borde återinföras.

Herr talman! Inga nya fakta har framkommit i de motioner som väckts till årets riksmöte – och inte heller i dagens debatt – som kan motivera en majoritet i riksdagen att ta en annan ståndpunkt och föreslå ett återinförande av ett bidrag av det här slaget. Med hänsyn till detta och till den restriktivitet som präglar årets statsbudget vad gäller nya åtaganden har en majoritet i utskottet inte ansett sig kunna förorda något sådant bidrag.

I sammanhanget bör nämnas att regeringen i mars 1979 gett statens ungdomsråd i uppdrag att utreda i vilken utsträckning föreningslivet medverkar när det gäller den samlade skoldagen och den allmänna fritidsverksamheten. I avvaktan på ställningstaganden till utredningsarbetet har ungdomsrådet för sin del inte aktualiserat något nytt anslag till allmän fritidsverksamhet för nästa budgetår.

Vad sedan gäller det krav som förts fram i en enskild centermotion, av Börje Hörnlund, om att VISIR:s ungdomsförbund skall förklaras som statsbidragsberättigad ungdomsorganisation och därmed få ett halvt grundbidrag för budgetåret 1980/81 vill jag säga, att en majoritet i utskottet i rådande läge inte har ansett sig kunna förorda att medel skall beräknas för nästa år för ytterligare en ungdomsorganisation. Reservanternas förslag innebär att anslaget kommer att belastas med ytterligare 147 500 kr. under det kommande budgetåret. Det kan i och för sig inte sägas vara ett betydande belopp, men en ökad belastning av anslaget blir det hur som helst även om reservanterna inte har föreslagit en uppräknig av förslagsanslaget för detta ändamål.

Den socialdemokratiska reservationen innebär alltså ett bifall till en motion som väckts av en enskild centerpartist. Det är att notera att ingen

socialdemokratisk motion har väckts i frågan – under den allmänna motionstiden gjorde man från socialdemokratiskt håll förmodligen den bedömningen att frågan inte var av sådan vikt.

I detta sammanhang bör det framhållas att statens ungdomsråd var splittrat i sitt ställningstagande. Mot en majoritet som ville släppa in VISIR:s ungdomsförbund i bidragssystemet stod reservanter från Unga örnar. Det är möjligt att något inträffat sedan dess som påverkat socialdemokraterna i deras bedömning – vad det skulle vara har i varje fall jag inte någon uppfattning om. Men det bör, som jag redan sagt, omnämnas att statens ungdomsråd inte var enigt, därför att det kan ha viss betydelse i sammanhanget. Om SSU och Unga örnar enhälligt hade slutit upp bakom förslaget och gemensamt hade förordat att VISIR:s ungdomsförbund skulle föras in i bidragssystemet, kan man mycket väl tänka sig att regeringen och det ansvariga statsrådet hade förordat detta och anslagit medel härför. Men så skedde tyvärr inte.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan på samtliga punkter.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Anna Eliasson, som är utskottets talesman i denna fråga, säger att inga nya fakta har kommit fram som kan förändra synen på om kommunerna skall få det här bidraget, som vpk föreslår skall uppgå till 35 milj. kr., uppräknat alltså med 10 milj. kr. från det år då bidraget utgick.

Men enligt min mening har något nytt inträffat. Allt fler kommuner vitsordar allt oftare den dåliga ekonomin. Vad som har hänt är att fattiga kommuner har blivit ännu fattigare. Ett exempel på detta är att man inte kan införa SIA-skolan i den takt som man hade tänkt sig. Genomförandet av den samlade skoldagen dröjer, och i år är det bara 16 % av grundskoleelverna som har samlad skoldag, vilket alltså skulle bero på den dåliga ekonomin – det är åtminstone vad kommunerna anför som skäl till förseningen.

När detta statsbidrag på 25 miljoner till fritidsverksamheten togs bort fick det svåra följderna för kommunerna, som då själva måste finansiera en verksamhet som hade startats tidigare och finansierats med statliga medel. Vi menar att detta statsbidrag bör återinföras och höjas för att underlätta för kommunerna att bygga ut denna verksamhet. Bidraget hade mycket stor betydelse, bl. a. på många områden inom den förebyggande verksamheten för skolungdomar. Jag tror att om man inte anslår 35 miljoner till detta, så får man betala det via andra konton. Jag tror också att det blir dyrare än 35 miljoner, som vi föreslår skall utgå till denna verksamhet. I min hemkommun har de borgerliga politikerna föreslagit nedskärningar generellt av fritidsverksamheten – av finansiella skäl, som det heter. Detta får man naturligtvis betala i ett senare skede, när det är svårare att betala och skadorna kan ha blivit stora.

Vänsterpartiet kommunisterna har för avsikt att i en eventuell omröstning stödja reservationen om VISIR.

Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m.

Onsdagen den
23 april 1980

Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m.

CATARINA RÖNNUNG (s):

Herr talman! När Britt Mogård genom ett penndrag avskaffade stödet till ungdomsorganisationerna, de s. k. SIA-pengarna, tillfrågades inte statens ungdomsråd om det kloka och berättigade i detta. 28 ungdomsorganisationer representerande 1 miljon medlemmar uppvaktade utskottet, men den borgerliga majoriteten lät sig inte bevakas. När det gäller att förhålla ett återinförande av pengarna visar det sig att statens ungdomsråds ställningstagande är en godtagbar förevändning för regeringen, trots den utredning som ungdomsrådet har gjort, där man har kommit fram till att pengarna är nödvändiga för att ungdomsorganisationer och kommuner skall kunna bedriva sin barn- och ungdomsverksamhet. Ungdomsrådet stod f. ö. tidigare inte så högt i kurs hos borgerliga riksdagsledamöter, eftersom de gjorde upprepade propåer om att ungdomsrådet skulle avskaffas.

När det gäller VISIR, så fyller den organisationen kravet på en bidragsberättigad organisation, och vi tycker att VISIR gör ett viktigt arbete ur miljö- och folkhälsosynpunkt.

ANNA ELIASSON (c):

Herr talman! För att ta det sista först, så vill jag säga att det inom utskottet inte föreligger någon skillnad i sak när det gäller synen på betydelsen av den verksamhet som t. ex. VISIR:s ungdomsförbund bedriver. Det är en betydelsefull verksamhet. Men tyvärr har vi från utskottsmajoritetens sida inte ansett oss kunna förorda att medel beräknas för ytterligare en ny organisation nästa budgetår.

När det sedan gäller det särskilda bidraget till fritidsverksamhet konstaterar jag att varken Inga Lantz eller Catarina Rönnung i sina inlägg har kunnat åberopa några nya omständigheter som innebär att en majoritet av riksdagen i dag skulle inta en annan ståndpunkt än den vi intog förra året.

Jag vill än en gång, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

CATARINA RÖNNUNG (s):

Herr talman! De 147 500 kr. som det skulle kosta att införa VISIR i systemet är litet pengar i ett förslagsanslag på 46 milj. kr. I propositionen görs här en felräkning på 275 000 kr., som utskottets borgerliga ledamöter betraktar som försumbara. Hälften av denna summa borde vara dubbelt så försumbar.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Till Anna Eliasson vill jag säga att det har förts åtskilliga debatter här i kammaren som visar att vi har en mycket segregerad skola, där barn från fattiga kommuner får en sämre skolmiljö och undervisning och en allmänt sämre utbildningssituation, vilket – som redovisats i utredning efter utredning – leder till sämre skolprestationer. Över huvud taget får de inte del av den utbildningsstandard som förutsätts i de utbildningspolitiska mål vilka

riksdagen fastställt att gälla oavsett härkomst, bostadsort och andra kriterier.

Ett återinförande av bidraget till allmän fritidsverksamhet skulle få betydelse speciellt i kommuner av här nämnt slag, och det tycker jag är en nog så bra motivering för att återinföra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkt 3

M o m . 1

Utskottets hemställan bifölls.

M o m . 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 1 av Georg Andersson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Catarina Rönnung begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkande 28 punkt 3 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 1 av Georg Andersson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Catarina Rönnung begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 130
Nej – 182
Avstår – 5

M o m . 3 o c h 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Punkt 4

Utskottets hemställan bifölls.

Punkt 5

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservation 2 av Georg Andersson m. fl. samt 3:o) motion 455 av Lars Werner m. fl. och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja

Nr 128

Onsdagen den
23 april 1980

Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m.

Onsdagen den
23 april 1980

Anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer, m. m.

besvarad. Då Catarina Rönnung begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Inga Lantz begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående kulturutskottets hemställan i betänkande 28 punkt 5 antar reservation 2 av Georg Andersson m. fl. röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motion 455 av Lars Werner m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Inga Lantz begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 144
Nej - 17
Avstår - 156

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller kulturutskottets hemställan i betänkande 28 punkt 5 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 2 av Georg Andersson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Catarina Rönnung begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 158

Punkterna 6 och 7

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 3 Föredrogs

Trafikutskottets betänkanden

1979/80:17 med anledning av propositionen 1979/80:100 såvitt gäller anslag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut jämte motioner

1979/80:20 med anledning av propositionen 1979/80:89 om överlåtelse av staten tillhörig fast egendom

1979/80:21 med anledning av propositionen 1979/80:113 om fortsatt garanti till Aktiebolaget Aerotransport

Nr 128

Onsdagen den
23 april 1980

Jordbruksutskottets betänkande

1979/80:31 med anledning av propositionen 1979/80:61 med förslag till epizootilag m. m.

*Jordförvärvslagen,
m. m.*

Kammaren biföll vad utskotten i dessa betänkanden hemställt.

§ 4 Jordförvärvslagen, m. m.

Föredrogs

jordbruksutskottets betänkanden

1979/80:32 med anledning av motioner om jordförvärvslagen, m. m. och 1979/80:33 med anledning av motion om främjande av sambruksföretag inom jordbruket.

ANDRE VICE TALMANNEN:

Jordbruksutskottets betänkanden 32 och 33 debatteras i ett sammanhang, och yrkanden beträffande båda dessa betänkanden får framställas under den gemensamma överläggningen.

Jordbruksutskottets betänkande 32

I detta betänkande behandlades motionerna

1979/80:220 av Lars Werner m. f. (vpk), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 3–5) hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla

3. att den priskontroll som var kopplad till nu gällande jordförvärvslag och som var ett villkor för statlig långivning strängt upprätthölls och om nödvändigt skärptes,

4. att riksdagen, efter utredning, underställdes de lagändringar som blev nödvändiga för att utvidga jordförvärvslagens giltighet till att gälla såväl förvärv genom testamente som samtliga släktförvärv,

5. att det nu gällande femåriga bostadsbandet vid förvärv av jordbruksfastighet upphävdes och ersattes med ett bostadsband utan tidsbegränsning men med möjlighet för lantbruksnämnderna att dispenspröva, och

1979/80:553 av Ivan Svanström (c) såvitt nu var i fråga (yrkande 1).

Utskottet hemställde

1. beträffande jordförvärvslagens tillämpningsområde att riksdagen skulle avslå motionen 1979/80:220 yrkandet 4,

2. beträffande jordförvärvslagens regler om priskontroll att riksdagen lämnade motionen 1979/80:220 yrkandet 3 utan vidare åtgärd,

3. beträffande jordförvärvslagens regler om bosättningsplikt att riksdagen skulle avslå motionen 1979/80:220 yrkandet 5.

Onsdagen den
23 april 1980

Jordförvärvslagen,
m. m.

4. beträffande avstyckning från vissa jordegendomar att riksdagen skulle avslå motionen 1979/80:553.

Jordbruksutskottets betänkande 33

I detta betänkande behandlades motion 1979/80:220 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga (yrkandet 2) hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla att lantbruksnämnderna gavs i uppdrag att bedriva upplysning om och främja tillkomsten av sambruksföretag inom jordbruket och i övrigt verka för samverkan mellan enskilda jordbruksföretag.

Utskottet hemställde att riksdagen lämnade motionen 1979/80:220 yrkandet 2 utan ytterligare åtgärd.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! I de två betänkandena 1979/80:32 och 33 från jordbruksutskottet behandlas olika yrkanden i vpk-motionen 1979/80:220 om vissa frågor inom jordbrukspolitiken. Samtliga yrkanden avstyrks av utskottet.

För att börja med betänkandet nr 32, så behandlas i detta yrkandena nr 3, 4 och 5 i motion 220. I motionens yrkande 4 föreslås att riksdagen, efter utredning, underställs de lagändringar som blir nödvändiga för att utvidga jordförvärvslagen till att gälla såväl förvärv genom testamente som samtliga släktförvärv. Utskottet hänvisar här i sin skrivning till att den nuvarande lagstiftningen tillkommit genom en avvägning mellan de rent jordpolitiska intressena och släktingarnas intresse av företräde vid förvärv av egendom från släkting. Utskottet anser att den avvägningen är lämplig som den nu är och avstyrker på den grunden bifall till ändring i gällande jordförvärvslag. Från motionärernas sida står vi kvar vid den uppfattning som framfördes redan i samband med den nuvarande lagens tillkomst och som finns formulerad i det yrkande jag nyss redogjort för. Vi anser att de rent jordpolitiska intressena skall ges ökad tyngd och att släktingarnas intressen skall få prövas i vanlig ordning samt ges företräde om de är förenliga med de övergripande jordpolitiska intressena.

I yrkandet 3 i motionen kräver vi att den priskontroll som är kopplad till nu gällande jordförvärvslag och som är ett villkor för statlig långivning strängt upprätthålls och om nödvändigt skärps. Utskottet svarar här att priskontrollen tillkommit för att motverka omotiverade prisstegringar på jordbruks- och skogsmark och spekulation i sådan mark. Man hänvisar till att priskontrollen endast kunnat verka sedan den 1 juli 1979 och att därför erfarenheterna är begränsade. Utskottet säger också att avsikten med prisövervakningen inte var att snabbt åstadkomma en radikal förändring av prisnivån på jordbruksfastigheter. Syftet skulle i stället ha varit att bryta de senaste årens onormala prisutveckling. Utskottet anser sig ha erfarit att tillståndsmyndigheterna verkligen skall ha tillämpat den nya lagen i syfte att pressa prisnivån på jordbruksfastigheter. Man kommer fram till att yrkandet i motionen därför kan lämnas utan åtgärd. Från motionärernas sida vidhåller vi att det är viktigt

att denna fråga noga följs, särskilt med hänsyn till att det höga prisläget bidrar till att utestänga unga jordbruksintresserade med begränsade ekonomiska medel från förvärv av jordbruksfastigheter. Om det visar sig nödvändigt återkommer vi i denna fråga.

I yrkandet 5 i vår motion kräver vi att det nu gällande femåriga bostadsbandet vid förvärv av jordbruksfastighet upphävs och ersätts med ett bostadsband utan tidsbegränsning men med möjlighet för lantbruksnämnderna att dispenspröva. Här har utskottet kommit fram till en ståndpunkt som för mig faktiskt är litet överraskande. Man menar på fullt allvar att gränsen för de grundläggande fri- och rättigheterna i det här landet går vid fem års bosättningsplikt. Vad därutöver är är åsidosättande av dessa rättigheter. Jag hade inte en tanke på att man skulle lägga in en sådan tolkning då jag arbetade med den nu aktuella motionen. Man är ju inte förvisad till sin fastighet därför att det finns en bosättningsplikt. Dels kan man ju avyttra fastigheten och flytta, dels kan man ju få dispens från lantbruksnämnden och flytta med äganderätten kvar. Jag förutsätter att man i ett sådant fall kan arrendera ut sitt jordbruk. På den här punkten har jag således en annan tolkning än utskottet och står kvar vid vad vi yrkat i motionen.

Jag övergår nu till att behandla det yrkande i motion nr 220 som behandlas särskilt, i betänkandet nr 33 från jordbruksutskottet. Det gäller yrkandet 2 i motionen, i vilket vi kräver att lantbruksnämnderna ges i uppdrag att bedriva upplysning om och främja tillkomsten av sambruksföretag inom jordbruket och i övrigt verka för samverkan mellan enskilda jordbruksföretag. Här redogör utskottet för vad lantbruksnämnderna har för uppdrag och påpekar att dessa går i motionens tecken och att det därför inte finns anledning till någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Med denna skrivning kan vi knappast vara nöjda. Även om lantbruksnämnderna har de angivna uppgifterna att främja sambruk och riksdagen tidigare förbättrat villkoren för att främja sådana jordbruks tillkomst, anser vi att lantbruksnämnderna uppträder alltför passivt i den här frågan. Utskottet skriver: "Från såväl regeringens som riksdagens sida uttalades att lantbruksnämnderna borde uppmärksamma möjligheten att bilda sambruksföreningar och, när intresse föreligger, aktivt verka för att anskaffa lämpliga brukningsenheter." Denna skrivning tyder på att man först skall avvakta spontant intresse för sambruk och sedan hjälpa till att bilda företag. Vi tycker att man skall aktivt verka för att skapa också intresse kring sambruk, en ägandeform som ändå skall främjas av samhället. Det är så mycket mer nödvändigt som kunskaperna om sambruk är väldigt dåliga både bland jordbrukare och bland de jordbruksintresserade i allmänhet. Dessutom kan det vara nödvändigt att bekämpa konservatism och fördomar kring det gemensamma ärendet. På denna grund vidhåller jag vad vi krävt i motionen på denna punkt.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till motionen 1979/80:220, som behandlas i jordbruksutskottets betänkande nr 32 och 33.

*Jordförvärvslagen,
m. m.*

Onsdagen den
23 april 1980

Jordförvärvslagen,
m. m.

FILIP JOHANSSON (c):

Herr talman! När det gäller vpk:s förslag till förändringar av jordförvärvslagen finns det anledning påminna om att vi relativt nyligen har antagit en ny jordförvärvslag. Det är därför skäl att avvakta och se hur den förändringen inverkar på den fortsatta jordbrukspolitiken.

I fråga om släktköpen innebar den nya lagen en väsentlig förändring. Kvar står nu endast möjligheten för barn att förvärva sina föräldrars egendom, liksom självfallet också möjligheten till förvärv efter make eller maka. Det var en mycket stor enighet i riksdagen om att man inte hade något intresse av att frånta dessa parter deras möjligeter att förvärva de gårdar som föräldrar resp. make/maka hade ägt eller ägde.

Vad beträffar de testamentariska förvärven pågår f. n. en utredning, utredningen om ställföreträdare för dödsbo. Då den utredningen har kommit med någon form av förslag antar jag att den här frågan kommer upp på nytt.

Priskontrollen är enligt mitt sätt att se en utomordentligt väsentlig fråga, och regler för denna har fastställts. Detta anser många vara ett rätt djärvt beslut, men jag tror att det beslut som har fattats är riktigt. Det har ju också redan nu visat sig att lantbruksnämnderna därigenom har fått väsentligt förbättrade möjligheter att inverka på fastighetsprisernas utveckling. Att det skulle inträffa någon enormt revolutionerande förändring i och med att denna lag trädde i kraft hade väl ingen trott, men det har redan visat sig att den kommer att verka avhållande på prisuppgången, som har varit enorm under de senare åren. Vi får hoppas att denna stabiliserande verkan kommer att fortsätta.

Det föreligger också en motion om delning av fastigheter. Även den motionen har behandlats i jordbruksutskottets betänkande 32, och jag har personligen stor förståelse för dess innehåll. Utskottet har påpekat att möjlighet till styckning redan finns. Avsikten var ju att den nya jordbrukspolitiken skulle bygga på familjejordbruk. I den situationen är det angeläget att först och främst förhindra fortsatt sammanläggning av redan bärkraftiga enheter. Jag tycker att vi redan är på god väg att bromsa utvecklingen av alltför stora brukningsenheter.

Vänsterpartiet kommunisterna har också väckt en motion om främjande av sambruksföretag inom jordbruket. Det är, tycker jag, att slå in öppna dörrar. Det finns faktiskt redan en möjlighet att bilda sambruksföretag och också att få stöd till sådana företag. Men självfallet måste det finnas ett intresse från brukare att bilda sambruksföretag. Man kan inte begära att lantbruksnämnderna skall utveckla någon speciell aktivitet för att bilda sådana företag, särskilt som intresset från lantbrukarna hittills har varit utomordentligt ringa – för att inte säga helt obefintligt. Om det finns intresse från brukare att bilda sambruk, finns det emellertid redan lagstiftning med regler avsedda att stimulera härtill.

Herr talman! Med det sagda ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan i båda betänkandena.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Filip Johansson sade att jordförvärvslagen är ny – det sade jag också i mitt förra inlägg – och att det därför fanns anledning att vänta med att göra ändringar i den. Jag vill påminna om att de ändringar som vi nu föreslår krävde vi redan vid lagens tillkomst. Det är alltså en uppföljning som vi gör och ingenting som vi kommer med i efterhand.

Filip Johansson sade också beträffande slätköpen att när den nya jordförvärvslagen antogs innebar den en väsentlig skärpning av tidigare lagstiftning. Man krympte kretsen av dem som utan prövning ägde rätt att köpa jordbruksfastighet, och det är nu bara mycket nära släktingar som har den rätten. Vi menar emellertid att förvärvsprövningen bör gälla alla slätköp. Även nära släktingar borde vid förvärv av jordbruksfastighet få underkasta sig prövningen, och om de är lämpliga brukare skall de kunna ges förtur framför andra som kanske är lika lämpliga men inte är släktingar.

Även Filip Johansson anser att priskontrollen är väsentlig. Jag tror inte att vi är så oense på den punkten. Vi har tagit upp frågan därför att vi anser det viktigt att den följs mycket noga. Jordbruksfastigheter hör till de få investeringsobjekt under 1970-talet som har kunnat ge en positiv förräntning på insatta pengar – så kraftig har prisstegringen faktiskt varit. De som köper jordbruksfastigheter till dessa höga priser får det därför väldigt svårt att driva jordbruket och klara kapitalkostnaderna med den avkastning som jordbruket ger. Priserna är helt enkelt för höga. De utgör också en spärr för människor, som är intresserade men inte har så mycket pengar, att komma över en jordbruksfastighet, och det blir då inga nya jordbrukare.

Sedan säger Filip Johansson att vpk slår in öppna dörrar med sin motion om sambruket – det finns redan lagstiftning som möjliggör bildandet av sambruk. Jag tycker inte att det stämmer riktigt. Vad vi kräver är egentligen inte alls någon ny lagstiftning. Vad vi kräver i motionen är bara att myndigheterna ute i länen – lantbruksnämnderna – bättre skall bekantgöra denna möjlighet. Vi tror att den är för litet känd. Vi anser att det inte går att bara passivt avvakta ett intresse för det här sättet att äga jord.

I motionen tar vi inte bara upp sambruk utan också samverkan mellan enskilda företag i övrigt. Man kan samverka på vissa områden, t. ex. när det gäller djurhållning. Intresset för både sambruk och samverkansföretag skulle enligt vår mening kunna öka om man aktivt bedrev upplysning därom. Hittills har det inte förekommit så mycket upplysning av detta slag. När intresse föreligger, som det står i utskottets skrivning, är man villig att medverka, men man har inte varit villig att medverka till att öka intresset för och kännedomen om denna möjlighet. Det är sådan aktiv medverkan som vi har krävt och ingenting annat.

Jag vidhåller alltså mitt tidigare framställda yrkande om bifall till motionen.

Nr 128

Onsdagen den
23 april 1980

Jordförvärvslagen,
m. m.

FILIP JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att vpk lade fram dessa yrkanden vid jordförvärvslagens tillkomst. Men de avvisades ju av en mycket stark majoritet i riksdagen, och det torde föreligga samma mening här i dag.

Sedan vill jag säga till Per Israelsson att för mig är inte det väsentligaste huruvida släktingar får köpa sin släktgård. Det väsentligaste är huruvida de brukar sin gård och använder t. ex. åkermark och skogsmark – de naturresurser det gäller – på ett riktigt sätt. Och för den skull har vi ju fått en jordhävdslag, som är avsedd att se till att alla fastigheter som bör brukas – och vilkas naturresurser bör tillvaratas – också utnyttjas. Detta gäller oavsett vem som är ägare – om ägaren har förvärvat fastigheten genom slätköp eller på annat sätt. Jag tror att vi vid den här lagens tillkomst var överens om att huvudsaken är att jorden, naturresursen, utnyttjas på ett riktigt sätt, och vi får hoppas att jordhävdslagen kommer att medverka till detta.

Beträffande detta med sambruket har man ju vid de sambruk som har förekommit i detta land i alla fall känt till möjligheterna. Men tyvärr har det visat sig att dessa sambruksföretag inte har blivit särskilt gamla; de har på ett eller annat sätt slutat med sin verksamhet. Det bevisar ju riktigheten av vad vi har trott rätt länge – att sambruk tyvärr inte är den ideala möjligheten att driva jordbruk. Och det får vi lov att finna oss i.

PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Filip Johansson säger att det väsentliga är att gården brukas på ett riktigt sätt och att den hävdas – oavsett vem som äger den. Det är ju precis den tanken som ligger bakom när vi kräver att släktförvärv skall kunna prövas i samband med att en överlåtelse sker.

Är alltså den nära släktingen – som nu har förköpsrätt – lämplig, så är det självklart att han skall ha sin förtur. Men det kan ju tänkas, i varje fall teoretiskt, att det inte alltid är så att den nära släktingen, som har förköpsrätt enligt den nuvarande lagen, är en lämplig brukare och kommer att hävda jorden och skogen på det sätt som Filip Johansson här har talat om. I det fallet skulle det vara en fördel om släktförvärvet i sin helhet kunde prövas, så att man fick en brukare som verkligen hävdade jorden i fortsättningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Jordbruksutskottets betänkande 32

Mom. 1–3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Israelsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 32 mom. 1-3 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Israelsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 298
Nej - 17

Nr 128

Onsdagen den
23 april 1980

*Luxor Industri
AB*

Mom. 4

Utskottets hemställan bifölls.

Jordbruksutskottets betänkande 33

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Israelsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkande 33 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit motion 220 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Israelsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 295
Nej - 17

§ 5 Luxor Industri AB

Föredrogs näringsutskottets betänkande 1979/80:38 med anledning av motioner om Luxor Industri AB.

TORSTEN KARLSSON (s):

Herr talman! Jag skall bara kort göra en deklARATION med anledning av att näringsutskottet behandlat två motioner angående Luxor Industri AB i Motala, som väckts av mig och Birgitta Johansson. Jag har inte för avsikt att

ta upp någon debatt med utskottet, som i stort uttalat sig positivt över de i de båda motionerna framförda synpunkterna.

Det finns två viktiga aspekter på frågan om Luxor Industri AB. Den första gäller den bransch företaget representerar. Hemelektroniken är en bransch som kommer att öka i framtiden, och den har därför stor industripolitisk betydelse. Det är också glädjande att näringsutskottet klart ställt sig bakom den uppfattningen.

Luxor Industri AB är ett av de få svenskägda företagen i branschen. Därför är det viktigt med svenskt ägande även i framtiden. Det innebär möjlighet för samhället att utöva inflytande och styra utvecklingen i företaget. Om utländska intressenter skulle köpa upp företaget, kunde det få negativa följder både för det enskilda företaget och för hela branschen.

Den andra aspekten gäller sysselsättningen. Därvidlag har företaget avgörande betydelse för de berörda orterna Motala och Karlsborg.

I Motala svarar företaget för ca 2 000 arbetstillfällen. Utvecklingen på arbetsmarknaden i Motala under senare år har inneburit att ett par tusen arbetstillfällen har gått förlorade. Luxor Industri AB har tillsammans med Electrolux en dominerande ställning på orten. Målsättningen måste därför vara att företagets sysselsättningsnumerär bibehålls.

Luxor är ett företag som i mycket stor utsträckning sysselsätter kvinnor och ungdomar i Motala och Karlsborg. Det ger företaget en speciell profil ur sysselsättningssynpunkt.

Om strukturförändringar skulle bli nödvändiga och leda till minskad sysselsättning, så måste också annan produktion komma till stånd. Samma sak måste gälla Karlsborg i händelse av förändringar där.

Herr talman! Jag har inget annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan. Men jag vill med det sagda understryka hur viktigt det är att även framdeles bevaka och slå vakt om företagets produktion inom den sektor det representerar, inte minst med tanke på den stora betydelse ur sysselsättningssynpunkt som företaget har för de orter till vilka dess verksamhet är förlagd.

I detta anförande instämde Birgitta Johansson (s).

JOHAN OLSSON (c):

Herr talman! Jag vill i likhet med Torsten Karlsson yrka bifall till utskottets hemställan.

Vi har samma uppfattning, att det är angeläget att Luxor kan behålla sin produktionskapacitet och sin sysselsättning såväl i Motala som i Karlsborg. Men om det skulle visa sig att företaget av marknadsskäl eller av andra skäl måste nedbringa sin sysselsättning och produktion, måste man vidta åtgärder för att så långt möjligt ersätta de bortfallande arbetstillfällena såväl i Motala som i Karlsborg.

Jag vill också understryka vad utskottet har sagt, nämligen att förutsättningarna ändå är relativt lovande. Det har gått bättre än man från början trodde när det gäller rekonstruktionen av Luxor. Självfallet vill jag också

instämman i vad Torsten Karlsson sade om det angelägna i att ägandet kan behållas i Sverige. Vi hoppas att det fortsatta rekonstruktionsarbetet skall gå i den riktningen som här har uttalats.

Nr 128

Onsdagen den
23 april 1980

Överläggningen var härmed avslutad.

Anslag till länsstyrelserna, m. m.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 6 Föredrogs

Civilutskottets betänkanden

1979/80:25 med anledning av proposition 1979/80:100 i vad avser anslag till planväsendet

1979/80:26 med anledning av proposition 1979/80:100 i vad avser anslag till lantmäteri- och kartväsendet jämte motioner

Kammaren biföll vad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

§ 7 Anslag till länsstyrelserna, m. m.

Föredrogs civilutskottets betänkande 1979/80:27 med anledning av proposition 1979/80:100 i vad avser anslag till länsstyrelserna m. m. jämte motioner.

Regeringen hade i proposition 1979/80:100 bil. 18 (kommundepartementet) under litt. B 1–B 4 (s. 12–83) föreslagit riksdagen att under femtonde huvudtiteln för budgetåret 1980/81 anvisa

1. till Länsstyrelserna ett förslagsanslag av 1 427 719 000 kr.,
2. till Lokala skattemyndigheterna ett förslagsanslag av 484 376 000 kr.,
3. till Kronofogdemyndigheterna ett förslagsanslag av 384 895 000 kr.,
4. till Civilbefälhavarna ett förslagsanslag av 8 846 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1979/80:1493 av Kerstin Andersson i Hjärtum och Kerstin Göthberg (båda c), vari hemställts att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare personal vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter,

1979/80:1551 av Evert Svensson m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen beslutade hos regeringen begära att naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län förstärktes med tre handläggartjänster utöver vad regeringen föreslagit,

1979/80:1824 av Jan Fransson m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av personalresurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter,

1979/80:1834 av Olof Palme m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen skulle

1. besluta att till Länsstyrelserna för budgetåret 1980/81 under femtonde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 3 500 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 1 431 219 000 kr., en höjning som med 500 000 kr. avsåg ökade insatser för branschvisa skattekontroller och med 3 000 000 kr. avsåg tillsynen av miljöstörande verksamhet.

2. besluta att till Lokala skattemyndigheterna för budgetåret 1980/81 under femtonde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 484 876 000 kr.,

3. besluta att till Kronofogdemyndigheterna för budgetåret 1980/81 under femtonde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 3 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 387 895 000 kr. och

1979/80:1846 av Göthe Knutson (m).

Utskottet hemställde

1. beträffande personalresurserna vid naturvårdsenheterna att riksdagen med anledning av motionerna 1979/80:1493, 1979/80:1551, 1979/80:1824 och 1979/80:1834 yrkande 1, det sistnämnda yrkandet såvitt nu var i fråga, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande branschvisa skattekontroller att riksdagen skulle avslå motion 1979/80:1834 yrkandena 1 och 2, båda yrkandena såvitt nu var i fråga.

3. beträffande datasystem inom exekutionsväsendet att riksdagen skulle avslå motion 1979/80:1846.

4. beträffande ytterligare tjänster vid kronofogdemyndigheterna att riksdagen skulle avslå motion 1979/80:1834 yrkande 3 såvitt nu var i fråga.

5. beträffande vissa åtgärder mot ekonomisk brottslighet att riksdagen skulle avslå motion 1979/80:1834 yrkande 3 såvitt nu var i fråga.

6. beträffande anslag till länsstyrelserna att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1979/80:1834 yrkande 1 såvitt nu var i fråga under femtonde huvudtiteln till Länsstyrelserna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 1 427 719 000 kr.,

7. beträffande anslag till lokala skattemyndigheterna att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1979/80:1834 yrkande 2 såvitt nu var i fråga under femtonde huvudtiteln till Lokala skattemyndigheterna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 484 376 000 kr.,

8. beträffande anslag till kronofogdemyndigheterna att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1979/80:1834 yrkande 3 såvitt nu var i fråga under femtonde huvudtiteln till Kronofogdemyndigheterna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 384 895 000 kr.,

9. beträffande anslag till civilbefälhavarna att riksdagen med bifall till regeringens förslag under femtonde huvudtiteln till Civilbefälhavarna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 8 846 000 kr.

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

Reservationer hade avgivits

1. *beträffande personalresurserna vid naturvårdsenheterna* av Rolf Dahlberg (m), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Bertil Dahlén (fp) och Kerstin Ekman (fp) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå motionerna 1979/80:1493, 1979/80:1551, 1979/80:1824 och 1979/80:1834 yrkandet 1, det sistnämnda yrkandet såvitt nu var i fråga.

2. *beträffande branschvisa skattekontroller* av Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Lennart Nilsson (alla s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:1834 yrkandena 1 och 2, båda yrkandena såvitt nu var i fråga, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

3. *beträffande ytterligare tjänster vid kronofogdemyndigheterna* av Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Lennart Nilsson (alla s) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:1834 yrkandet 3 såvitt nu var i fråga som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

4. *beträffande vissa åtgärder mot ekonomisk brottslighet* av Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Lennart Nilsson (alla s) som ansett att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:1834 yrkandet 3 såvitt nu var i fråga som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

5. *beträffande anslag till länsstyrelserna* av Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Lennart Nilsson (alla s) som ansett – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:1834 yrkandet 1 såvitt nu var i fråga och med anledning av regeringens förslag under femtonde huvudtiteln till Länsstyrelserna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 1 428 219 000 kr.,

6. *beträffande anslag till lokala skattemyndigheterna* av Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Lennart Nilsson (alla s) som ansett – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att utskottet under 7 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:1834 yrkandet 2 såvitt nu var

i fråga och med anledning av regeringens förslag under femtonde huvudtiteln till Lokala skattemyndigheterna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 484 876 000 kr.,

7. *beräffande anslag till kronofogdemyndigheterna* av Per Bergman, Oskar Lindkvist, Lars Henrikson, Thure Jadgetig, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Lennart Nilsson (alla s) som ansett – under förutsättning av bifall till reservationerna 3 och 4 – att utskottet under 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:1834 yrkandet 3 såvitt nu var i fråga och med anledning av regeringens förslag under femtonde huvudtiteln till Kronofogdemyndigheterna för budgetåret 1980/81 anvisade ett förslagsanslag av 387 895 000 kr.

PER OLOF HÅKANSSON (s):

Herr talman! Jag kan begränsa mitt inlägg, eftersom de åsikter som vi socialdemokrater har i dessa frågor är både väl kända och dokumenterade. Ämnet har tidigare i dag diskuterats i kammaren. Till det nu aktuella betänkandet finns våra ståndpunkter och yrkanden fogade såsom reservationer, och jag ber redan nu, herr talman, att få yrka bifall till reservationerna 2–7.

Jag vill ändå sammanfatta vår syn i några korta satser. Vi tycker att man skall agera utifrån en helhetsbedömning. Det finns många länkar i den kedja som håller emot skattefusk och skatteflykt. Förbättrar man någon länk, ja, då får man enligt vår uppfattning följa efter och så att säga göra kedjan jämnstark. Annars kanske man inte får ut den avsedda effekten av det som redan gjorts. Där står vi just nu.

Taxeringsorganisationen i första instans har t. ex. nyligen förbättrats. Därmed är inte arbetet mot skattefusk och skatteflykt klart, men tyvärr – och jag betonar detta ord – så vill de borgerliga inte vara med och göra de nödvändiga förbättringarna och förändringarna inom andra länkar i kedjan.

Vi beklagar att man inte vill vara med och förbättra skattemoralen. Man kanske då hänvisar till budgetläget och har det såsom argument. Ja, inte minst därför, säger vi, eftersom lämpliga insatser mot skatteflykt och skattefusk kommer att medföra en positiv nettoeffekt på statsbudgeten. Men detta gäller givetvis inte allt. Det är helt enkelt så att man från borgerligt håll bara inte vill vara med om detta av rent politiska skäl.

Vi är många som finner det oanständigt att inte vilja medverka till att förbättra samhällets kontrollmöjligheter när det som nu gäller branschvisa skattekontroller, att inte vilja ta fram de resurser som behövs för att skapa balans mellan arbetsmängd och personal inom kronofogdemyndigheterna eller att inte vilja bekämpa den ekonomiska brottsligheten genom mera offensiva insatser.

Får jag sedan, herr talman, göra några kommentarer, även om det är utskottets ordförande som skall tala för majoriteten. Kommentarererna gäller reservationen 1 eller snarare majoritetens skrivning i denna del. Det gäller

frågan om personalen vid naturvårdsenheterna. Socialdemokraterna utgör här majoritet tillsammans med centern. Detta är glädjande, för därmed tycks ett gammalt socialdemokratiskt yrkande kunna komma att bli tillgodosatt.

Men reservanterna, folkpartister och moderater, har två skäl för avslag, dels att en proposition kommer, dels budgetskäl. Jag förstår egentligen ingenting av det här. För om det kommer en proposition som kan förutses syfta till samma sak som vår reservation, vad är det då för fel att fatta beslutet redan nu? Vidare vill jag nämna budgetskälen. Hur får man pengar till det i höst, när propositionen skall läggas? Jo, genom att pengarna redan finns. Det är en väl bevarad hemlighet att det inom budgetdepartementet sedan länge finns sex miljoner örönmärkta för miljöskyddsåtgärder. Varför då inte ta steget redan nu?

Det är något som kanske folkpartiets talesman kommer att reda ut i den kommande debatten.

KNUT BILLING (m):

Herr talman! Som framgår av utskottsbetänkandet har vi moderater, tillsammans med folkpartiets representanter i utskottet, reserverat oss mot utskottets hemställan i mom. 1 beträffande personalresurserna vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Jag vill understryka att det i och för sig inte råder några delade meningar om angelägenheten av att förstärka naturvårdsenheterna. Av utskottsbetänkandet framgår att riksdagen under kommande höst kommer att föreläggas en proposition med förslag om ändringar i miljöskyddslagen. Propositionen kommer att grundas på miljöskyddsutredningens betänkande, vilket nyligen remissbehandlats. Enligt vår uppfattning är det fel att föregripa nämnda proposition genom att nu uttala sig om omfattningen av framtida, personalförstärkningar.

De organisatoriska förändringar liksom personell dimensionering som en proposition byggd på miljöskyddsutredningens betänkande kan komma att föreslå måste självfallet bedömas i ett sammanhang. Då, men först då, kan man vara säker på att fatta ett beslut som främjar ett bättre miljöskydd.

Huruvida personalen vid naturvårdsenheterna skall utökas eller inte måste dessutom bedömas i ett större ekonomiskt perspektiv. Riksdagen avslår varje vecka åtskilliga i och för sig kloka och bra förslag med hänvisning till rådande budgetläge. Genom att, som majoriteten föreslår, rycka loss en fråga ur sitt naturliga sammanhang ökar vi riskerna för felsatsningar. Det har vi inte råd med i dagens ekonomiska läge.

Det bör också understrykas att kommunministern i årets budgetproposition, bil. 18 s. 23, tar upp frågan om personalförstärkningar vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter. Kommunministern uttalar: "Länsstyrelsernas organisationsnämnd gör på regeringens uppdrag en översyn av länsstyrelsernas naturvårdsenheter och har som ett första resultat redovisat förslag om personalsituationen som innebär en utbyggnad av personalresurserna. På

Anslag till länsstyrelserna, m. m.

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

grund av det nuvarande budgetläget kan jag inte förorda någon utbyggnad av dessa personalresurser.”

Vi moderater gör samma bedömning som kommunminister Karl Boo. Det förhåller sig ju dessutom så, att någon förbättring i budgetläget som skulle kunna innebära en annan tolkning än den citerade icke har inträtt. Jag beklagar att centerpartiets representanter i utskottet inte har anslutit sig till denna uppfattning. Det bådar enligt min mening inte gott för framtiden.

Med hänvisning till vad jag här framfört ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan med undantag för mom. 1, där jag yrkar bifall till reservation 1 av Rolf Dahlberg m. fl.

KERSTIN EKMAN (fp):

Herr talman! Tillsammans med några andra ledamöter i civilutskottet har jag vid utskottets betänkande fogat en reservation som gäller personalresurserna vid naturvårdsenheterna. Naturvårdsenheterna och deras uppgifter är viktiga, och en personalförstärkning tillhör naturligtvis det som vi skulle vilja ha råd med. Men därmed är inte sagt att vi skall göra det som utskottsmajoriteten föreslår, nämligen att genom att avslå Karl Boos förslag i propositionen binda regeringen beträffande innehållet i den proposition om ändringar i miljöskyddslagen m. m. som kommer att läggas fram.

Det är ingen hemlighet att vi från folkpartistiskt håll i samband med förberedelserna för budgetpropositionen verkade för mer resurser till naturvårdsenheterna. Det berodde inte på folkpartiet att det inte fanns utrymme. Men vi måste naturligtvis ha i minnet att regeringen då budgetpropositionen utarbetades var tvungen att vara mycket restriktiv med nya utgifter.

Såsom bl. a. framhållits i riksdagens beslut med anledning av finansutskottets betänkande 1979/80:15 måste utgångspunkten för budgetbehandlingen vara denna: Om vi vill ha nya utgifter utöver budgetförslaget får vi som regel finansiera detta med en neddragning av utgifterna på något annat område.

När civilutskottet nu har behandlat frågan om anslaget till länsstyrelserna, kan jag bara konstatera att utskottsmajoriteten gör på ett helt annat sätt än vad en majoritet i riksdagen var ense om när vi behandlade principerna för hur vi skall hantera budgeten. Det tilläggsförslag utskottsmajoriteten här lägger fram har inte någon motsvarighet i en besparing på annat håll.

Den majoritet som stöder regeringen brukar vara ense om att riksdagen inte bör fatta beslut som binder regering och riksdag när det gäller automatiska utgiftsökningar i kommande budgeter. Ändå är det just detta som har föreslagits av utskottsmajoriteten, och det är anmärkningsvärt.

Från folkpartiets sida har vi ställt oss bakom centerpartisten Karl Boos förslag i budgetpropositionen, och vi står fast vid våra avtal. Det innebär att ställningstagandet till personalstyrkan vid naturvårdsenheterna – liksom till de nedskärningar som måste finansiera denna utökning – inte skall göras nu utan i anslutning till behandlingen av kommande proposition om miljöskyddslagen samt budgetpropositionen.

Eftersom centerpartiets gruppledning här i kammaren och centerpartiets ledamöter utanför civilutskottet rimligen borde dela både den principiella inställning till budgetbehandlingen jag här redovisat och inställningen till det konkreta förslaget i budgetpropositionen på denna punkt, som jag också redogjort för, tror jag att jag kan förutsätta att centern följer kommunministerns förslag och inte utskottets.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr 1 av Rolf Dahlberg m. fl.

KJELL MATTSSON (c):

Herr talman! I civilutskottets betänkande 27 behandlas anslagen till länsstyrelserna för nästa budgetår.

Till betänkandet har fogats sju reservationer. I realiteten är det emellertid fråga om endast fyra reservationer, eftersom tre är s. k. konsekvensreservationer. Tre reservationer rör skatte- och uppbördsfrågor och har avgivits av socialdemokraterna. I den fjärde behandlas, som vi nyss har hört, frågan om tjänster vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter, och denna har avgivits av moderater och folkpartister. Jag skall börja med att något beröra den sistnämnda reservationen.

Som framgår av betänkandet kommer riksdagen under hösten i år att få sig förelagd en proposition om ytterligare åtgärder för att förbättra miljöskyddsarbetet, inte minst på regional och lokal nivå. Bl. a. torde avsikten vara att länsstyrelserna skall få ökade uppgifter beträffande förprovning av miljöfarlig verksamhet samt att de åtminstone under en övergångsperiod skall stödja kommunerna i deras miljövarsarbete. I skilda utredningssammanhang har redovisats att länsstyrelserna redan i dag har alltför knappa resurser på dessa områden. Vidare bör man notera att utskottet är enigt om att länsstyrelserna har stora uppgifter – bl. a. uppgifter enligt miljöskyddslagstiftningen, lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor, bilskrottningslagstiftningen – och att naturvårdsenheterna kommer att få ytterligare arbetsuppgifter om ytterligare utredningsförslag genomförs. Men sedan är enigheten slut.

Vi i utskottsmajoriteten vill hävda uppfattningen att om miljöskyddsarbetet på regional och lokal nivå utformas i huvudsak enligt miljöskyddsutredningens förslag, så är det nödvändigt med personella förstärkningar av miljöskyddsarbetet. Bl. a. bör länsstyrelserna övergångsvis ges möjligheter att stödja kommunerna. Vad vi i majoriteten säger är alltså att det kan finnas anledning att i propositionsarbetet beakta behovet av ökade personella resurser vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Detta resonemang var tydligt för mycket för utskottets moderater och folkpartiledamöter. Jag vill då fråga dem: Om länsstyrelserna ges nya uppgifter, skall man då inte också ge dem personella möjligheter att utföra dessa uppgifter? Är det inte rimligt att riksdagen vid en ändring av miljöskyddslagstiftningen också ger länsstyrelserna möjligheter att administrera uppgifterna enligt denna lagstiftning? Jag kan alltså inte finna det särskilt märkligt att riksdagen meddelar regeringen sin syn på frågan och att riksdagen är beredd att ta sitt ansvar för lagstiftningens genomförande. Inte

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

minst viktigt är det att kommunerna ges möjlighet att under en övergångsperiod få stöd från länsstyrelserna beträffande miljöskyddsarbetet.

Enligt reservanterna finns tydligen inte tillräckliga skäl för uttalanden om ett sådant stöd. Detta bör noteras, och jag tycker det är mycket märkligt. Reservanterna hänvisar till den rådande budgetsituationen, och naturligtvis kan man hävda att den är bekymmersam. Men jag tror att man inte behöver ha särskilt stor fantasi för att föreställa sig vilka ökade samhällsliga kostnader som kan bli följden av en för knappt tilltagen miljövårdsorganisation. Spåren av nyligen inträffade händelser torde vara skäl nog för att ge myndigheter och kommuner möjligheter att genomföra en mera intensiv tillsynsverksamhet.

Knut Billing och Kerstin Ekman hänvisade i sina anföranden till att de i reservationen i den här frågan stöder sig på vad kommunministern har sagt i årets budgetproposition. Jag skulle vilja säga att man i det här sammanhanget nog mera har gått på känslan för vad som är politiskt gångbart, men man borde kunna fordra av utskottets ledamöter att de åtminstone kan läsa innantill. Vi har nämligen aldrig ifrågasatt kommunministerns ställningstaganden i budgetpropositionen, och från centerpartiets sida tillstyrker vi på alla punkter de förslag i propositionen som lämnats av kommunminister Boo. Vad vi talar om är den av regeringen aviserade miljöpropositionen som skall läggas fram redan innan riksdagen åtskils nu i vår och som vi kommer att få behandla till hösten. Vi har uttalat att det är angeläget att man i denna proposition föreslår personella förstärkningar för länsstyrelserna så att de kan genomföra det som föreslås i propositionen. Det är alltså fullständigt felaktigt att som Knut Billing och Kerstin Ekman gör framställa saken så att vi skulle underkänna den bedömning av budgetsituationen som gjorts eller undervärdera vikten av att man överväger var de personella förstärkningar som kommunministern föreslår skall göras.

I detta sammanhang vill jag konstatera att reservanterna erinrar om ett tidigare riksdagsuttalande, att ökningen av statens utgifter bör kompenseras med neddragning av utgifterna för något annat ändamål. Men om nu reservanterna verkligen vill ge naturvårdsenheterna ett personellt tillskott – vilket de rent allmänt uttalar att de bör ha – vad är det då som skall dras in? På den punkten tiger reservanterna.

I denna fråga har motioner väckts av centerpartisterna Kerstin Andersson i Hjärtum och Kerstin Göthberg om arbetsuppgifternas fördelning mellan naturvårdsverket centralt och länsstyrelsernas naturvårdsenheter, liksom av Evert Svensson m. fl. socialdemokrater om de speciella miljöproblemen som finns i Bohuslän. Man pekar på nödvändigheten av att åstadkomma en bättre kontroll av problemen i samband med den petrokemiska industrins starka koncentration till Bohuslän. Genom den majoritet av socialdemokrater och centerpartister som därvid har bildats i utskottet har vi fått möjlighet att i regeringens kommande förslag få de synpunkter som framförts i motionerna tillgodosedda. Från vår sida bedömer vi det som väldigt angeläget att det blir möjligt att genomföra just den här typen av förbättrad kontroll av de tillstånd som vi har gett industrierna.

Sedan övergår jag till att kommentera reservationerna av utskottets socialdemokrater. I reservation 2 yrkar socialdemokraterna bifall till partimotion 1834. Som bekant har branschvisa skattekontroller tidigare genomförts, och inom riksskatteverket utreds f. n. frågan om hur kontrollinsatserna på skatteområdet skall utformas. Det torde inte heller vara obekant för reservanterna att taxeringsorganisationen under de senaste åren har fått stora personella tillskott. Man har faktiskt under ett antal år fått den största delen av de tillkommande tjänsterna vid länsstyrelserna. Vi har ju beslutat om en treårig uppbyggnadsperiod av skattekontrollen. Som framgår av utskottsbetänkandet föreslås även för nästa budgetår betydande förstärkningar. Utskottsmajoriteten har också understrukit vikten av att pågående utredningsarbete bedrivs skyndsamt och av att förslag om ytterligare förbättrade kontrollinsatser snarast läggs fram.

I reservation 3 av socialdemokraterna begärs ytterligare 20 tjänster till kronofogdemyndigheterna utöver de 42 som förordats i budgetpropositionen och som utskottet accepterar. Låt mig då bara konstatera att denna i propositionen förordade förstärkning är den största på många år. Jag kan också konstatera att vi i civilutskottet under socialdemokraternas oppositionstid inte tidigare haft att behandla motioner om fler tjänster till kronofogdemyndigheterna. Men just i år, när tillskottet blir större än på många år, väcker man en motion. Reservanterna anför att riksskatteverkets förslag om ytterligare ca 20 tjänster i hög prioritet bör accepteras. Låt mig då upplysa om att ca hälften av dessa tjänster avsetts för Malmöhus län – ett län där vi i enighet anser att ADB skall införas i exekutionsväsendet – och det måste väl innebära att behovet av personal blir mindre än om man skulle fortsätta med ett manuellt förfarande.

Slutligen några ord om reservation 4 beträffande vissa åtgärder mot ekonomisk brottslighet. Per Olof Håkansson sade att det var beklagligt att de borgerliga inte ville bekämpa skattefusket – ett uttalande som vem som helst kan göra om vederbörande inte har krav på täckning för vad som sägs. Utbyggnaden när det gäller skatteenheternas kontrollmöjligheter och kronofogdemyndigheternas resurser har faktiskt varit särskilt omfattande under den tid som vi haft icke-socialdemokratiska regeringar. Utskottsmajoriteten konstaterar att 700 000 kr. avsatts för insatser mot ekonomisk brottslighet i storstadsområden för nästa budgetår. Men socialdemokraterna vill avsätta ytterligare ca 1 milj. kr. för ändamålet. Något speciellt motiv härför – utöver det naturligtvis vällovlige i att bekämpa ekonomisk brottslighet – anges inte. Låt mig erinra om att riksdagen med anledning av en socialdemokratisk partimotion i höst kommer att få diskutera frågan i ett större perspektiv.

Herr talman! Med hänvisning till vad jag här anfört som argument för utskottsmajoritetens ståndpunkt yrkar jag bifall till utskottets hemställan på samtliga punkter.

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

PER OLOF HÅKANSSON (s):

Herr talman! Jag lyssnade med mycket stort intresse till Knut Billing, Kerstin Ekman och Kjell Mattsson. Jag vill börja med att knyta an till vad trepartiregeringens talesmän Knut Billing och Kerstin Ekman anförde. Knut Billing sade att den kommande propositionen skall bygga på miljöskyddsutredningens betänkande. Kerstin Ekman frågade om vi har råd med detta. Låt mig då bara säga, att det vi föreslår beträffande naturvårdsenheterna ligger helt i linje med det som miljöskyddsutredningen har tänkt sig och som, såvitt jag kan förstå, också har accepterats av remissinstanserna. På den punkten kan alltså Knut Billing vara lugn.

När Kerstin Ekman argumenterar genom att ställa frågan om vi har råd med detta, kan man komma med en motfråga: Vad har budgetdepartementet för underlag för sin bedömning att det skall avsättas 6 milj. kr. härför? Eller är det så att Kerstin Ekman underkänner ett departement för vilket en folkpartist är ansvarig?

Sedan kan man bara konstatera att sakfrågorna är angelägna och kan lösas nu, och det finns fortfarande möjlighet för folkpartister och moderater att ansluta sig till den uppfattning som Kjell Mattsson har givit uttryck åt.

Beträffande övriga reservationer är det genomgående i utskottstalesmannens sätt att resonera att han påpekar att det redan har skjutits till stora personella resurser och att de varit särskilt stora under senare tid. Det är i och för sig riktigt, och det har varit nödvändigt och angeläget att göra detta. Vi har då ställt frågan: Har detta räckt? Enligt vår mening har det inte räckt, och därför står vi fast vid de reservationer vi har fogat till betänkandet.

KNUT BILLING (m):

Herr talman! Eventuella personalförstärkningar på naturvårdsenheten måste självfallet, Kjell Mattsson, bedömas mot bakgrund av andra angelägna behov. Kjell Mattsson vill egentligen inte göra någon prioritering över huvud taget, utan det är ett ensidigt utpekande av att just denna satsning skall göras, oavsett vilka andra angelägna behov som kan finnas. Det är det som vi inte kan acceptera.

Slutligen, Kjell Mattsson: den bästa garantin för ett bra miljöskydd och en bra miljöpolitik är en samhällsekonomi i balans.

KERSTIN EKMAN (fp):

Herr talman! Vi reseranter säger att vi skall behandla frågan om ökning av resurserna i samband med propositionen om miljöskyddslagen. Samtidigt säger vi att med det kärva läge vi befinner oss i måste vi finna oss i att anvisa besparingar när vi skall öka våra utgifter. När sedan Kjell Mattsson invänder att vi inte här i dag visar var pengarna skall tas så är det helt konsekvent. Men det är inte här och nu vi skall ta ställning, utan det är när vi behandlar propositionen om miljölagstiftningen.

De 6 miljonerna får stå för Per Olof Håkansson.

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

KJELL MATTSSON (c):

Herr talman! Gentemot Per Olof Håkansson har jag inte något ytterligare att anföra, därför att han vitsordar att vi under trepartiregeringens tid har tagit fram mera resurser för skattekontroll och kronofogdemyndigheterna än man tidigare gjort. Och det är bra att vi har haft möjlighet att göra det.

När det gäller Knut Billings och Kerstin Ekmans inlägg vill jag på nytt slå fast att man i reservation 1 ger en helt felaktig beskrivning, när man tar upp kommunministerns resonemang om äskande av tjänster redan från den 1 juli 1980 och mot den bakgrunden hävdar att vi inte skulle kunna ha någon uppfattning om den proposition som regeringen själv har aviserat. Man har ju i propositionsförteckningen tagit upp propositionen om ändringar i miljöskyddslagen och den ändring i miljöskyddstillsynen som man har tänkt sig i enlighet med det utredningsförslag som föreligger. Vi hade alltså gärna sett att en enhällig riksdag hade ställt sig bakom detta. Vi bedömer det så från centerns sida, och det är därför vi i utskottsmajoriteten har skrivit på det sätt vi har gjort i betänkandet, nämligen att det är mycket viktigt att just tillsynen över industriell verksamhet nu ges högsta prioritet.

Det uttalande som utskottsmajoriteten föreslår att riksdagen nu skall göra betyder egentligen att andra områden inom länsstyrelsernas verksamhetsfält inom vilka man likaledes vill ha nya tjänster under nästkommande budgetår kommer att få stå tillbaka. Vi har, som jag sagt, funnit detta vara mycket viktigt ur miljöskyddsarbetets synpunkt. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att riksdagen har den av utskottsmajoriteten redovisade uppfattningen, för att regeringen skall ta hänsyn härtill när miljöskyddspropositionen utformas.

Överläggningen var härmed avslutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 1 av Rolf Dahlberg m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Knut Billing begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkande 27 mom. 1 röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservation 1 av Rolf Dahlberg m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Knut Billing begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 225

Nej - 91

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 2 av Per Bergman m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Olof Håkansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkande 27 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservation 2 av Per Bergman m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Olof Håkansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 158

Mom. 3

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 3 av Per Bergman m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Olof Håkansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkande 27 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservation 3 av Per Bergman m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Olof Håkansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 159
Nej - 158

Mom. 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservation 4 av Per Bergman m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Olof Håkansson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkande 27 mom. 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservation 4 av Per Bergman m. fl.

Nr 128

Onsdagen den
23 april 1980

*Anslag till läns-
styrelserna, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Olof Håkansson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 159
Nej – 158

Mom. 6–9

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 21.10.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert